

Завжди, коли Рєвєзов думав про Діму, перед очі зринав салат із рибних консервів. Поданий на стіл у глибокій тарілці, він плавав у калюжі жиру і непочатим простояв увесь вечір. Рєвєзов не був гурманом. Ба навпаки – їв, що випаде і де випаде. Сайра, лосось, бички в томаті. Навіть у прийшлих розкошах він тихцем купував собі банку і, щоб не засмучувати дружину, їв уночі – по-партизанськи. Бички мали смак дитинства. Тому ані до них, ані до іншої риби – жодних претензій. Просто цей салат, як і будь-яка оголена потворність, приковував до себе увагу. Було спекотно, він обвітрився, він плавився, калюжа все більшала, вкривалась плівкою...

Діма святкував день народження. І Рєвєзов пам'ятає, що дуже здивувався запрошенню.

Знайомство з Дімою було поверхове, редакційне. Рєвєзов підпрацьовував «економічними коментарями», Діма поведений був на комунізмі і купував рекламні майданчики для місцевого вождя червоношкірих.

Діма простягнув руку і назвався.

– Ви єврей? – спитав.

Ревазов похитав головою.

– Євреї це часто приховують. Навіть Ленін. Але вони добре вміють робити революції.

– Я не роблю революції, – сказав Ревазов.

– Але Ви маєте підозріло чорні очі...

Мабуть, більше і не розмовляли. Діма лишив у редакції запрошення, написане перовою ручкою на листівці «8 Марта». А ввечері, напередодні урочистості, передзвонив: «Ви прийдете?». «Забіжу ненадовго, якщо дружина відпустить».

Святковий Діма запам'ятався зворушливим і безпосереднім. Але й небезпечним і чомусь – жорстоким. Він був наче дитина, яка не знає меж, а тому випробовує чужий і свій біль наче забавку, гадаючи, що це їй зійде з рук. Він підкреслено відкидав можливість зустрічі з кулаком, спрямованим у голову, чи асфальтом, що накидається на коліна. Крапля власної – реальної чи символічної крові – здавалась Дімі неможливою, але очікуваною несправедливістю. І світ, що погоджувався з нею, був наперед приречений.

Діма був принциповим. Він не пив і не курив. Говорив правду або про неї. Недоладно, але із задоволенням. «Мій тато вкрав у трамвайно-тролейбусному управлінні чотири сидіння. Ми пооббивали їх дерматином, й отримали дивани. Моя сестра – дурепа, та чоловік купив їй диплом. А Ви, Наталя Петрівна, дуже погладшали і зістарілись. Може, вже час робити пластику?»

А ще за столом він співав, деручи горло. І виразно читав погані вірші. Рєвазов не міг їх похвалити.

– Що, не подобається? – сумно спитав Діма. – Мені й у школі казали «кинь!». І в універі... Та, коли пишеться, то як кинеш? А ви вірите у перехід кількості в якість? Чи взагалі – у закони діалектики? Закурите? А можна мені з вами на балконі постояти?

– Діма, ти – вдома. Тобі все можна, – засміялась гарненька гостя. І Діма потягнувся через стіл, через цей бісів салат, схопив її за руку і крикнув.

– А ти підеш за мене? Скажи при всіх... Ну? Таньк? Скажи! Тиша, гості, тиша. Я роблю їй пропозицію! Хочеш, на коліна стану?

Рєвазов ніяковів від усілякої зумисної публічності. Тільки-но бачив душевний, ба інший стриптиз, завжди вертів головою у пошуках шмати, яку можна було б накинути на це оголене дійство. Через це не міг кинути курити.

Цигарка рятувала від публічних роздягань і вже котрий рік без гріха перетворювала Рєвазова на дивакуватого хворобливого ізгоя. За Діму брав сором. І Діму було шкода. Так не роблять пропозиції. Так заганяють людину у пастку. У глухий кут. Хороша дівчина не повинна завдати іменинникові болю. Розумниця – має втекти. Пробираючись на балкон, Рєвазов мріяв про те, щоби дівчина була хорошою. Чомусь було ясно, що Діма з тих, хто ще вміє пускати сльозу і не соромиться цього. Рєвазов уявляв, як двадцятитрирічне дитя хлипає, гикає, розмазує обличчям шмарклі, дрижачи знімає окуляри та не знає де їх покласти... Восьме березня можна було відзначити і краще, та дружина не любила того. Ніхто з родини не любив.

З часів тієї першої тісної зустрічі ще пам'ятається розмова на балконі. Діма був червоний, щасливий. Став обік так близько, як Рєвазов дозволяв лише своїм дітям і більше нікому. Став і почав нашіптувати, зриваючись на якийсь гусячий ґелґіт.

– Мати категорично проти Таньки. І-і-і... Вам треба кинути курити. Ось я – не курю, не п'ю, і Таньку пити відучу. Та мати не через це проти. Їй не подобається. Треба буде ламати. Як я їх обох зараз втер, а? Тому що – технологія. Питання не в тому, хто розумніший, а у кого в руках технологія. І-і-і... Але мати